

CORONA EN VACCINATIES IN HET WERELDHUIS EN RUMAH KITA

Dat de coronapandemie een enorme impact heeft gehad en nog heeft op de verpleeghuizen mag duidelijk zijn. Op de bewoners, maar ook op de medewerkers. Het was dan ook mooi te zien dat verzorgende Sanna El Kadiri als allereerste in ons land gevaccineerd werd. Zij is werkzaam in het Wereldhuis in Boxtel, een verpleeghuis met ruime aandacht voor culturele en religieuze gebruiken, met onder meer de afdeling Smaragd, een psychogeriatrische verpleegafdeling 'speciaal gericht op mensen uit de voormalige Nederlandse koloniën'. Wij legden een aantal vragen voor aan het Wereldhuis en aan Rumah Kita, een verpleeghuis specifiek voor Indische en Molukse ouderen in Wageningen. De antwoorden zijn in navolgend stuk verwerkt.

Het Wereldhuis

Op de afdeling Smaragd van het Wereldhuis leven de cliënten hun eigen leven. Zij wonen er vanwege geheugenproblemen, met eventueel lichamelijke beperkingen, en kunnen 24 uur per dag rekenen op ondersteuning en begeleiding. Op de afdeling Smaragd zijn verzorgenden, verpleegkundigen, cliëntondersteuners, een welzijnswerker en een teamcoach werkzaam. Alle medewerkers zijn geschoold in kennis van de doelgroep.

Witte Zusters, Turkse oma's, Javaanse Surinamers, Brabanders, Syriërs, Molukkers: het warrelt door elkaar, voor zover het virus dat nog toelaat. Iedereen leeft in dit verpleeghuis met zichzelf en met de ander, niemand neemt elkaar de maat. Ze vieren er zolang het nog kan elk feest dat te vieren valt, uit welk land dan ook: Pasen, Suikerfeest, lichtfeest, carnaval – wie dementteert grijpt terug op wat er was.

Michielsgestel, met 45 appartementen. Opnamebeleid van het Wereldhuis is dat iedereen er kan komen wonen die zich verbonden en 'senang' voelt binnen de verschillende culturen en de aangeboden zorg.

Er wonen 124 ouderen. Een kwart stierf in de eerste lockdown, op de Indische afdeling zelfs een derde. Nu is het huis virusvrij en zijn ze doodsbenuwd voor de derde golf. Nog niet alle medewerkers zijn ingeënt en van de bewoners niemand, maar ze hopen snel op een schild van immuniteit. Opdat zuster Betsie weer met Nuran kan kletsen bij de riksja in de hal, in een wolk van rust en verdraagzaamheid, te saai voor de praatprogramma's op tv.

De eerste coronaperiode heeft een enorme impact gehad op de afdeling Smaragd en het Wereldhuis. Er zijn toen helaas een aantal bewoners van afdeling Smaragd overleden. De familie kon niet in de nabijheid zijn. Dat was voor verwanten alsook voor de bewoners een emotionele ervaring, maar ook voor de medewerkers. Zij waren nog meer dan voorheen in het bijzijn van de bewoners, om toch de laatste zorg en mentale ondersteuning aan hen te geven. Tijdens de tweede coronaperiode had de afdeling Smaragd helaas ook te maken met het verlies van een klein aantal bewoners. Deze keer hadden de medewerkers veel ondersteuning van een psycholoog en de teamcoach. Dagelijks hadden ze een evaluatie en stonden ze stil bij wat het persoonlijk voor iemand betekenen kon. Tevens is er een bijeenkomst geweest met een extern bedrijf waarin aandacht is gegeven aan hoe men de periode had ervaren en hoe verder te gaan.

In de periode dat er coronabesmettingen waren op de afdeling, waren de medewerkers geheel in beschermende kleding aan het werk. Bewoners herkenden daardoor vaak de medewerkers niet, met name door de mondklappers die zij droegen. Er was

Het Wereldhuis in Boxtel.

daardoor wel onrust, waar de medewerkers op in speelden door veel te praten. Daardoor was er toch iets van herkenning. Bovendien droegen medewerkers badges met foto's. Ook door het verlies van medebewoners ontstond onrust. Door het inzetten van extra medewerkers en zzp'ers is er veel aandacht gegeven en verdween langzaam de onrust.

In de loop van januari is men in het Wereldhuis achter de schermen begonnen met de voorbereidingen om ook alle bewoners te vaccineren. Er zijn brieven naar de eerste contactpersoon gestuurd waarin toestemming is gevraagd om te mogen vaccineren.

Rumah Kita

Rumah Kita in Wageningen is een verpleeghuis, voortgekomen uit verzorgings-/verpleeghuis Dennenrust te Wageningen. Binnen Rumah Kita wonen ongeveer 160 bewoners; het grootste deel is van Indische afkomst en een klein deel (circa 15%) is Moluks. Er werken ongeveer 180 zorgmedewerkers in Rumah Kita; verpleegkundigen, verzorgenden, activiteitenbegeleiders, artsen, diëtisten en fysiotherapeuten.

De bewoners van Rumah Kita hebben zich zo goed als ging door de lockdown van het voorjaar van 2020 proberen te slaan. Dit viel niet altijd mee, want familie is een heel belangrijk aspect binnen de Indische en Molukse cultuur en juist het contact met de familie was opeens heel erg beperkt. Daarnaast was het in het algemeen zo dat gezamenlijkheid, ontmoeting en contact groten-deels wegvielen. Dit werd erg gemist.

In Rumah Kita heeft men in die periode geen corona besmettingen gehad, maar toch hebben veel van de bewoners het erg zwaar gehad. Het heeft veel van ze gevraagd en ook wel geleid tot een vergroting

Het Wereldhuis valt onder Zorggroep Elde Maasduinen (ZGEM). De afdeling Smaragd was voorheen een onderdeel van het woonzorgcentrum Nieuw Beekvluit in Sint

van eenzaamheid. De medewerkers hebben geprobeerd de bewoners zo goed mogelijk te ondersteunen, maar zij konden de directe naasten natuurlijk niet vervangen. Gelukkig konden ze starten met raambezoeken voor de bewoners, en ook vanuit de omgeving zijn er veel initiatieven geweest om de bewoners extra aandacht te geven. Bijvoorbeeld door kaartjes en presentjes, maar ook heeft men een aantal muziek optredens kunnen realiseren voor de bewoners, zodat ze die vanuit hun kamer of appartement konden bekijken en beluisteren. Al deze belangeloze initiatieven hebben de bewoners er doorheen geholpen. Uiteindelijk konden de deuren weer open en leek het ergste voorbij te zijn.

In oktober 2020 echter werd ook Rumah Kita hard getroffen door de pandemie. Uiteindelijk zijn er elf bewoners overleden. Voor sommige bewoners bracht dit veel angst met zich mee. Ze kozen ervoor zoveel mogelijk in hun eigen woning te blijven en zo min mogelijk contact met anderen te hebben. Voor andere bewoners was dit minder sterk aanwezig, mogelijk doordat men zich niet altijd goed beseftte wat er allemaal om hen heen gebeurde. In deze periode was Rumah Kita weer drie weken gesloten voor bezoekers, en dat vonden veel bewoners veel erger. Het was weer een stap terug in hun vrijheid. Rumah Kita, zorgmedewerkers en managers gezamenlijk, heeft ervoor gezorgd dat het aantal besmettingen zich niet verder heeft kunnen uitbreiden, en tegelijk geprobeerd de bewoners zoveel moge-

- ① De heer Wolvekamp. (foto: Rumah Kita)
 ② Mevrouw d' Hamcourt en mevrouw de Leng (rechts). (foto: Rumah Kita)

lijk aandacht te blijven geven. Angst en eenzaamheid was hierbij niet altijd weg te nemen maar gezamenlijk probeerde men er voor de bewoners te zijn.

Ook in Rumah Kita heeft men natuurlijk nog steeds te maken met de landelijke maatregelen. De aangekondigde vaccinaties lijken een begin van het einde aan de pandemie aan te kondigen. Eind januari is men begonnen met de bewoners te vaccineren op locatie. Bijna alle bewoners willen dit ook graag. Zij zijn allemaal door de specialist ouderen geneeskunde benaderd met de vraag of ze wel of niet gevaccineerd willen worden, met daarbij de benodigde toelichting. In dit gesprek was ook altijd een familielid/eerste contactpersoon betrokken zodat de bewoner voldoende ondersteund was in het maken van een keuze. Bewoners zijn er soms heel stellig in dat ze gevaccineerd willen worden of laten

de keuze over aan de familie. In de loop van januari zat men op een percentage hoger dan 98% van bewoners die gevaccineerd willen worden!

Of de keuze tot vaccineren cultureel sensitieve aspecten heeft is niet duidelijk. Men geeft aan zich graag te laten vaccineren, en dat komt vooral doordat men graag weer veel bezoek wil ontvangen en allerlei gezamenlijke activiteiten wil laten plaatsvinden. Misschien is dat wel het belangrijke cultureel sensitieve aspect: muziek, eten en contact maken. Doordat we elkaar nu niet kunnen aanraken worden we allemaal geraakt.

Met dank aan: Het Wereldhuis, Jolanda van Houtum-Schellekens en Rumah Kita, Ton van Eldonk.

De citaten in het groen zijn uit de Verslaggeverscolumn van Toine Heijmans over Het Wereldhuis, De Volkskrant, 19 januari 2021.